

A szó

A szó olyan tág fogalom, mint maga az élet. Ma már nyelvészeti szakkifejezésként nem is használható. Régen úgy próbálták meghatározni mint a nyelvben a legrövidebb, még jelentéssel bíró jelsorozat. Még régebben, a biblikus korszakban, mely tartalmakat hordozó eszköz volt. A szemita nyelvekben Isten Lelkének jelenlétét hordozta. A „ruah” lehelet, tapasztalható légáramlás jelentésű is. A héber „dabar” sokkal több tehát, mint szó, beszéd. Gondolat is. Megtapasztalható anyagszerűség is. Vagyis a szó beszédben, írásban megtestesült gondolat. Hívó megfogalmazásban: Isten Lelkének hallható, olvasható megtestesülése. Így könnyebben érthető, hogy a Szent János nevéhez kötött hagyomány – az efezusi, görög gnosztikus nyelvezet átvételével – hogyan nevezheti Jézust Logosznak, Igének, Szónak.

A szó hatalmat hordoz. Áldás és átok kifejezője lehet. Tárgyiasult valóság, amelyet nem lehet csak úgy, könnyedén lesöpörni. A szövetségkötések éltető vagy életvesztő szavakban köttettek. Ha megtartod, éltet, ha megszeged, méltó vagy a halálra. Az átkot csak vele egyensúlyú vagy nála nagyobb áldással lehetett megszüntetni. Az áldást csak nála erősebb átokkal lehetett átváltoztatni rosszá. Erőmennyiségek és minőségek harcának hordozója a szó. Jézusról szóló beszámolókat ezt úgy

mutatják be, hogy Jézus szava „tárgyiasult”: Hatalom birtokában tanít, akkor is, ha nem rendelkezik jeruzsálemi diplomával és joghatósággal (Mt 7,29; Mk 1,22). Terapeutaként szava gyógyító erőt hordoz (Lk 4,32; Mt 8,8), ördögöt űz ki (Mk 1,25 stb.). Vihart csendesít (Mk 4,39), életre kelt (Lk 7,14). Ebben a szemita kultúrkörben így jobban érthető az utolsó vacsora eucharisztikus hagyományának kialakulása is, amelyben a szó megvalósítja azt, amit kifejez.

A szó olyan emberi eszköz, amely életünk teljességét érintő, kifejező lehetőség. „Veszélyes fegyver, és van, aki fegyvertelen...” (Szörényi-Bródy dal). Magyar nyelvi édesanyánk (Czakó G.) kincsesára döbbenetes tartalmakat tud kifejezni, amikor megfogalmazza a szó fogalmának összetételeit: Szót ejtünk, szót váltunk. Ráterelődik a szó, kifogy a szóból. Szóba áll vagy éppen szóra sem méltatja. Szóba elegyedik vagy szóba sem áll vele. Szót sem érdemel vagy megszól. Szót kérünk, szót emelünk. Adott szóban álljuk a szavunkat. Vannak elcsépejt, elkoptatott szavaink, és vannak keresetlen szavaink. Vannak események, amelyekre nincs is szó. Egy szó, mint száz – lezárjuk a gondolatsort...

Testvérbaráti köreinkben sokat elárul kommunikációs kultúránkról az, hogyan bánunk szavainkkal. A kimondottakkal, a ki nem

mondottakkal, és a hallottakkal, olvasottakkal. Ahányan vagyunk, annyiféle szókészlet és szóhasználat van köreinkben. A halk szavúból úgy kell kihúzni, kikönyörögni a véleményt. Az érzelmileg erős egyéniségnek komoly önfegyelemre van szüksége, hogy ne csináljon erényt abból, hogy „ami a szívemen, a számon”. A mondani-valójával telítettnek komoly önmegtartóztatást kell gyakorolnia, hogy ne nyomja el társai hangját, tartalmait. A legbensőbb dolgait eltitkolni akaróknak erős szájfegyelemre van szüksége, hogy szózuhataggal ne álcázza, ne takarja el őszinte énjét. Ezek tudatosításával, ezek jó kezelésével kell élnünk. Mindig lesz olyan helyzet, amikor a visszahúzódóból igenis ki kell csalogatnunk a belőle is szóló akaró Lélek hangját. Mindig is lesz, és milyen gyakran, olyan helyzet, amikor az érzelmek gátját átszakítva, szóáradattal akarjuk elsodorni a miénktől erősen eltérő tartalmakat. Lesz olyan is, amikor magabiztos nyomulással a jónak gondolt tartalmak önvédelemre, nem pedig befogadásra indítják a megszólítottat. Mindig lesz olyan is, hogy a locsogás szózuhatagának elapadását kell kivárni ahhoz, hogy eljussunk a csendes kitarulkozás vallomásáig. Ilyen az ember. Ilyen is, olyan is. Szavaink tűzvészt is (Jakab-levél), életmentést is jelenthetnek (lásd Jézus). Amint közösségi imáink adott esetben a nem hallhatóság miatti bosszúságot és hiányérzetet, a hallható, kézben-szívben tartott imák a hálás megajándékozottság élményét is jelenthetik.

Bizony, felelősségünk át nem ruházható szavaink tekintetében sem, amint a jézusi szavak tetté válása tekintetében sem elegendő az imádságos ígéretek vallásos szóvirágcsokra. Bitangásra használni szavainkat pedig bűncselekmény: „Ne legyen kapcája akármifajta betyárkodásnak” (Sütő A.). El kell majd számolnunk a „nyelvünk alá szorult mondanivalókkal” (Sütő A.). El kell számolnunk majd azzal is, ha „fecseg a felszín, hallgat a mély” (József A.). El kell számolnunk szózuhatagainkkal is, ezért „a beszédnek egyszer kösünk bogot a végére” (Sütő A.).

Király Ignác

